

B Kultura

ALEKSANDAR SIMIĆ KOMPOZITOR

Majstor za muziku

Fotografija: Srdjan Orašac

KAD SAM POČINJAO, BIO SAM UBEDEN DA
ČU BITI NAJVEĆI ŽIVI KOMPOZITOR, A SAD
MI SE TO NARAVNO ČINI GLUPIM ILI ČAK
NEBITNIM. JAKO SAM VRLO ZADOVOLJAN
MUZIKOM KOJU PIŠEM I UTISKOM KOJI
ONA IZGLEDA OSTAVLJA NA LJUDE

Jedan je od onih koji su odavde, ali su u svetu poznatiji nego ovde. Zato je razumljivo što su se mnogi pitali, pročitavši nedavne informacije da je njegova misa *Sollemnior* zvanična pesma Vatikana, ili da je učestvovao na dobrotvornom koncertu u Viminaciju sa velikom Emom Šaplen – „ko je taj Aleksandar Simić“.

Aleksandar Simić je mlađ (35), obrazovan, duhovit, informisan, šarmantan kompozitor internacionalne karijere. Svašta ga je zanimalo, ali se odlučio za studije medicine. Nakon treće godine odlučio je da upiše Fakultet muzičkih umetnosti. Primljen je, iako pre toga nije imao ni sekundu nikakve muzičke škole. Pročuo se kao kompozitor dela naručenih povodom proslava istorijskih događaja: već pomenuto misu *Sollemnior* komponovao je po narudžbini Vatikana povodom 950 godina raskola između istočne i zapadne hrišćanske crkve i 40 godina pomirenja između Rima i Konstantinopolja, napisao je i svitu za proslavu 25 godina papstva Jovana Pavla Drugog u Vatikanu, njegova muzika je izvođena u 15 zemalja povodom zvaničnog obeležavanja 2.000 godina hrišćanstva, komponovao je i muziku povodom 50 godina pobjede nad fašizmom i 300 godina od nastanka Sankt Peterburga, zatim povodom 200 godina srpske državnosti, povodom komemoracije žrtvama holokausta... osnovao je ansambl *Serafimi*, portparol je humanitarnog društva *Svetlost* koje vodi Nacionalnu kampanju za pomoć slepima Srbije, član je Britanske akademije kompozitora, predsednik je Asocijacije za promociju i popularizaciju ozbiljne muzike, član je tima za medijaciju između Izraela i Vatikana... Toliko za sad.

Da počnemo od nečeg novijeg u vašoj karijeri: koncert u Viminaciju s Emom Šaplen. Kako se moglo razumeti na osnovu vaših izjava povodom tog koncerta, velika operska zvezda i vi niste ranije sarađivali, a upoznali ste se povodom Rimske noći. Kako to da ste imali zajednički koncert?

I Ema i ja smo se pojavili na poziv Srđana Stojanovića, regionalnog direktora koncertne agencije *Multimedia Concerts*, koji je još devedesetih godina u bivšu Jugoslaviju dovodio velike zvezde, poput Dilana i Tine Turner. Srđan je verovao da ćemo se nas dvoje svideti jedno drugom, i bio je u pravu. Pevačima je uvek potrebna dobra i nova muzika, kao što su kompozitorima potrebeni izvođači koji mogu da pred sto više publike iznesu njihovu muziku. Prošle godine su me predstavnici *Univerzala* iz Njujorka poveli u Forte Dei Marmi, gde živi Andrea Bočeli, s idejom da radimo zajedno, i ja će najverovatnije pisati uskoro i za njega. To je prirođeno – pevač i kompozitor predstavljaju najlogičniju simbiozu.

Ovakve manifestacije, ali, nažalost, i svakodnevni život, nameću umetniku da se, osim svojim poslom, bavi i takozvanim društvenim aktivnostima. Da li vam to prija?

Već sam jednom u nekom intervjuu, doduše dosta davno, citirao Koktoa koji kaže: „Kad si živ, budi čovek. Kad umreš, budi umetnik!“ Toliko o umetnicima koji bi trebalo da budu pošteđeni bilo čega.

Prija mi ideja da mogu da uradim nešto više od toga da zaoštrem olovku i napišem jednu novu kompoziciju, pa makar to bila i najlepša simfonija. Slažem se sa Dostojevskim i njegovom čuvenom sentencom „o lepoti“ i naravno da mislim da umetnost menja svet i da može da ga učini boljim, ali to često nije dovoljno. Neki put je to, u poređenju sa svim strašnim stvarima koje se svakodnevno, svakog sekunda, već vekovima dešavaju u svetu, kao da naprškom izbacujete vodu iz preookeanskog broda koji tone. To je recimo razlog zašto se bavim humanitarnim radom. Fondacija *Svetlost*, čiji sam portparol i čiji je predsednik moj otac, pokrenula je akciju pomoći ženama žrtvama nasilja u vreme kada se time društvo nije nimalo bavilo. Posle nekoliko godina postalo je maltene pomodno uključivati se u ovu kampanju. I to je super. Jedini način da se neki problem reši jeste da se institucionalizuje. A to može da započne pojedinac, a vrlo često i mora, jer za razliku od društva kao takvog, pojedinac poseduje svest i, što je jako važno, i savest i samilost. Tako se kreira i društvena odnosno kolektivna svest o nekom problemu. Pre više od godinu dana započeli smo Nacionalnu kampanju za pomoć slepima Srbije. Za šest meseci niklo je u Pančevu celo jedno naselje za slepe bez doma i porodice. I nastavićemo, i nastavljamo. Predivno je kada možete da pomognete ljudima koje bukvalno ne poznajete, a od toga pri tom nemate ništa lično, osim ogromne satisfakcije.

Da li vam je činjenica da ste bez dana muzičkog obrazovanja položili prijemni na Muzičkoj akademiji pomagala kasnije u karijeri? Da li je to privlačilo pažnju ljudi koji su se odlučivali da vas angažuju za svoje projekte?

Samo u prvom trenutku, kada je izbila lokalna fama zbog toga što sam kao totalni autsajder izbio na prvo mesto na svim listama. Ali u nekom većem referentnom sistemu to uopšte nije bilo bitno. Ljudima koji vas angažuju važno je da dobiju nešto za što veruju da je genijalno i da ste to jedino vi mogli da napišete. Što se njih tiče, možete da dođete i direktno sa traktora. To bi čak, verujem, bio i dobar marketinški štos.

Komponovali ste, po narudžbi, za godišnjice velikih istorijskih događaja. Zašto su se baš za vas odlučili organizatori proslave 50 godina pobeđe nad fašizmom u Ruskoj Federaciji? Kako se komponuje na zadatu temu? Teško je zamisliti da ste bili inspirisani da stvorite muziku o maršalu Žukovu ili o nekom drugom istorijskom događaju o kome znate eventualno iz čitanke.

To, naravno, nije slučajno. Nije ni stvar neke velike svetske zavere, ali nije ni slučajno. Moj otac je po obrazovanju filmski reditelj. Završio je režiju u Stokholmu, u klasi Ingmara Bergmana, i njegov prvi film, *Prokleti stranac* bukvalno je promenio zakon o strancima nakon specijalne projekcije u švedskom parlamentu. Njegov drugi film završio je u bunkeru, a treći, koji je za BBC radio o poslednjem iranskom šahu Rezi Pahlaviju, odveo ga je u političke i kasnije ekonomski vode. On je, dakle, počeo kao umetnik, a kasnije je radio Suhartom sa Marksom i sa vojnom huntom u Grčkoj i sa Evrenom u Turskoj. Ja sam tako odrastao u kućama u kojima su svakodnevni gosti bili pra-

vi pravcati tvorci istorije. Zato niste baš u pravu ovo za čitanku. Ja slučajno lično poznajem porodicu Žukova, a u Rusiji sam živeo, između ostalog, i u Staljinovoj rezidenciji u Petrogradu, u Smolnjom. Svoju prvu rusku konferenciju za štampu držao sam u Ermitažu, moja majka je oblačila kosmonautsko odelo Valentine Terjaškove, a na severu Rusije postoje jezera koja nose imena moje, majke, mog oca i mene. Pretpostavljam da niste očekivali ovakav odgovor? A opet to je najmanji delić naše sovjetske i postsovjetske epopeje, a tu su još i tolike druge zemlje.

Beogradskoj publici ste priređivali muzičke spektakle s namerom da joj ne bude dosadno. Kako se desilo to da je klasična muzika ljudima postala dosadna? Ko je kriv? Moda ili tehnologija?

Moje posezanje za spektaklom u produkcijskom smislu je, verujem, posledica moje sigurnosti u kvalitet muzike koju pišem i izvodim.

Ako imate lošu muziku, nikakva scenografija, video-instalacije, glumci-naratori ili balerine, nisu u stanju da to nadomeste. Ako imate dobru muziku, onda već možete da se igrate. I niko neće reći: „Joj, muzika mu je bezveze, pa se vadi na efekte!“, nego će moći da se zavali i da zaista uživa u celom programu, baš kao u bioskopu. Ne postoji ni razlog ni opravdanje da jedan koncert bude dosadan.

Komponujete najrazličitije vrste muzike, od reklamnih džinglova do oratorijuma i koncerata za soliste i orkestar. Da li pokušavate da demistifikujete komponovanje, važeću predstavu da neko ko komponuje reklame ne može i koncert?

Demistifikacija je korisna za klasičnu muziku jer za sobom povlači i oslobođanje od straha koji je prisutan kod ogromnog dela publike, pa čak i kod izvođača. To je, verujem, posledica činjenice da je većina najvažnijih instrumentalista, pedagoga došla iz sovjetske ili neke od istočnih škola. Objasnili su svojim učenicima da treba da se boje instrumenta i osećaju krivicu pred nastup. To je uglavnom razlog zašto je većina ljudi krenula u muzičku školu i zamrzela muziku. To je razlog zbog koga pijanisti najčešće sviraju „program“, a ne muziku. Zbog toga vam često ljudi, kada im odsvirate nešto na klaviru, u strahu kažu: „To je lepo, ali ja tu ništa ne razumem“, kao da je potrebno da završe muzičku akademiju da bi mogli da uživaju u muzici. Mnogo je tu konsternacija koje vode poreklo ko zna odakle, a reflektuju se kroz rezedo džemperčiće, grgurave dirigentske frizure i bleda izmučena lica u grimasi za instrumentom.

Što se tiče reklama, dugo nisam uradio nijednu. Mada bi mi sasvim dobrodošla neka od onih koje se specijalno rade za Superboul. Tada su cene reklamnog prostora na svim nacionalnim mrežama najveće, i budžeti samih reklama redovno prebijaju plafon.

Da li se može reći da ste i vi jedan od brojnih naših umetnika koji su poznatiji u svetu nego u zemlji? Kako se uopšte postaje poznati kompozitor?

Da, Srbija je prepuna ljudi koji su „svetski poznati“ u Beogradu. Nadam se da me ne ubrajate u takve. Ja polako krčim neki svoj put koji mi je na momente jasan, a na momente popuno neizvestan. Vrlo često se osećam kao da sam na početku i na nekoj važnoj raskrsnici. Kad sam počinjao, bio sam ubedjen da ću biti najveći živi kompozitor, a sad mi se to naravno čini glupim ili čak nebitnim, iako sam vrlo zadovoljan muzikom koju pišem i utiskom koji ona izgleda ostavlja na ljude. Poznat se postaje na razne načine, i to ne mora obavezno da ima veze sa kvalitetom onoga što radite, ali ako to što radite radite dobro, i sa ljubavlju i dovoljno dugo da to ljudi mogu da primete, onda vas to na kraju doveđe i do priznanja.

Šta želite da ispričate ljudima svojom muzikom, o čemu ona govori? Koliko u toj priči ima ispovednog?

Jedan deo je uvek veoma ličan, a drugi mora da bude apsolutno kosmički univerzalan, inače se to što radite ne kvalificuje za pravu umetnost. Verujem i da umetnik mora da se bavi velikim odnosno suštinskim temama koje mogu da se dotaknu svakog čoveka, a ne nečim efemernim i banalnim, ali zato nikako ne sme biti pretenciozan, jer bi ta kombinacija bila pogubna. Pogledajte Čehova, Singera ili Hrabala. Oni su savršeni primer uzvišenog, a opet jednostavnog i narativnog stila.

Ako ste za kratko vreme, i to u mladim godinama, komponovali velike forme, šta dalje?

Ja bih voleo da živim dugo, ali to nam niko nikada ne garantuje. Nije slučajno da su Mozart ili Bihner rekli sve što su imali za svojih kratkih života. Mislim, neću iz pjeteta da se poredim sa ovim genijalcima, ali hoću da kažem: „Ko će to znati... koljom smo modlom napravljeni i gde se zapravo nalazimo u određenom trenutku na svom životnom putu.“ Ja ipak mislim da imam još puno toga da kažem. A to, šta dalje – ja to pitanje postavljam samom sebi makar dvaput dnevno. Negde pred Novu godinu sam uspeo ovako sebi da odgovorim: „Želim da pišem muziku koja će da se pušta na radiju!“. Sad, da li će to biti slično Pjacolinom *Libertangu*, ili Barberovom *Adaju*, ili Debisijevom *Kler de Lunu*, nije bitno. Važno je da nije hermetično i da je u stanju da transcendira tu ogromnu barijeru između ozbiljne i popularne muzike.

Početkom septembra, na Festivalu tanga u Beogradu, premijerno su izvedena vaša dela „Sećanje na tango“ i „Tango za nju“. Gotovo je sigurno da su se svi u publici zapitali: ko je ona kojoj poklanjate svoju muziku?

Sajno. To znači da sam izabrao dobar naslov. R